

Guide til dialogisk håndtering af konflikter, der berører tro og livssyn

For at sikre en konstruktiv og respektfuld dialog i klassen om følsomme emner eller konflikter, kan du følge denne fremgangsmåde. Den hjælper med at skabe struktur, opretholde en god tone og sikre, at alle bliver hørt.

Når emner direkte eller indirekte berører religion og tro, er det særligt vigtigt at skabe en tryk ramme for samtalen. Elever kan have stærke følelser knyttet til deres tro eller holdninger til religion, og det er vigtigt at sikre, at disse forskelligheder håndteres med respekt og forståelse.

Guiden har følgende punkter, der uddybes nedenfor:

1. **Reflektér over din egen position**
2. **Sæt rammen før dialogen**
3. **Faciliter en anerkendende og nuanceret dialog baseret på personlige oplevelser og værdier**
4. **Opsummer og følg op**
5. **Evaluer dialogen en efterfølgende dag**
6. **Det kontinuerlige arbejde med klassen som uenighedsfællesskab**

1. Reflektér over din egen position

- **Overvej din viden om emnet:** Mangler du information om konflikten? Forsøg at indhente viden, eller beslut, hvordan du vil positionere dig med den viden, du har. Reflekter over, hvordan dine personlige erfaringer og holdninger til religion og tro kan påvirke din håndtering af dialogen. Vær anerkendende og inkluderende, også når du ikke deler elevernes tro. Vær åben for at erkende det, hvis du selv mangler viden, og opfordr eleverne til at bidrage med deres egne perspektiver.
- **Overvej, hvornår du evt. vil gribe ind:** Hvis situationen eskalerer, fx hvis eleverne taler i munden på hinanden eller råber, kan du afbryde og forklare, hvordan samtalereglerne er blevet brudt, og hvilke negative konsekvenser det har på klassens relationer. Opfordr dem til at lade sagen ligge, til I igen (så hurtigt som muligt) tager sagen op i klassen.

2. Sæt rammen før dialogen

- **Siddemåde:** Sørg for, at eleverne sidder, så de kan se hinanden. Øjenkontakt fremmer opmærksomheden på hinandens synspunkter.
- **Regler:** Repeter klassens samtaleregler og understreg betydningen af aktiv lytning og konfliktnedtrappende sprog.

- **Emnefokus:** Gør det klart, at samtalen handler om emnet/konflikten og ikke om eleverne selv. Ingen er repræsentant for hele trosretninger.
- **Sprogbrug:** Brug selv og opfordr til at bruge et konfliktnedtrappende sprog, og anerkend, at det kan være svært at bevare roen, når man er passioneret om et emne.
- **Respekt for forskelligheder:** Understreg, at forskellige erfaringer, baggrunde og tilhørsforhold bevirker, at man har forskellig opfattelse af virkeligheden. Det er vigtigt ikke at sætte spørgsmålstejn ved andres oplevelser og tro, og ingen skal føle sig angrebet på deres personlige overbevisning.
- **Klogere på hinanden og værdien af forskellighed:** Understreg, at viden om hinandens synspunkter bidrager til gensidig forståelse, og er en øvelse i at leve i et demokratisk samfund. Det er vigtigt at lytte til, hvordan tro eller fravær af tro præger den enkeltes liv og perspektiver. Opmuntr eleverne til at blive klogere på hinandens oplevelser.

3. Faciliter en anerkendende og nuanceret dialog baseret på personlige oplevelser og værdier

- **Indledning:** Start med en tydelig præsentation af emnet. Dette tjener til, at du efterfølgende kan holde samtalen på sporet og afvise afledninger, udvidelser osv. af samtalen.
- **Fremsættelse af synspunkter:** Lav en indledende runde med taletur. Giv alle mulighed for at fremsætte deres synspunkter – fx ved at bruge en talestok, så det er tydeligt, hvem der har ordet. Understreg, at det for de ikke direkte involverede elever ikke handler om at tage stilling i konflikten. Det er helt okay at indtage en mellemposition.
- **Anerkend følelser:** Vær opmærksom på alles følelser. Måden man taler om trosrelaterede spørgsmål på, kan være meget forskellig.
- **Undgå teologiske diskussioner:** Det er vigtigt at holde samtalen på et niveau, hvor det handler om personlige oplevelser og værdier, frem for en debat om teologiske sandheder. Ingen skal føle, at deres tro bliver sat under lup.
- **Nuancering:** Sørg for, at alle forskellige synspunkter bliver repræsenteret. Opfordr involverede til at ytre sig, hvis de ikke umiddelbart gør det. Er du bekendt med synspunkter, der ikke bliver repræsenteret, så bring dem selv på banen. Det kan være synspunkter, der ikke er repræsenteret hos nogle elever, og som du heller ikke selv deler. Forklar, at ingen har patent på sandheden.
- **Udforskende dialog:** Lav en runde – evt. flere - med *udforskende* dialog. Lad eleverne stille spørgsmål for at blive klogere på andres holdninger.
- **Hvad er vi blevet klogere på?** Afslut med en runde, hvor hver person nævner, hvad de har lært om andres synspunkter.

4. Opsummér og følg op

- **Opsummér:** Saml op på synspunkterne, og konstater eventuelle fælles opfattelser, men kun hvis de er reelle. Gør det klart, at uenighed er naturligt, og at klassen er et demokratisk

fællesskab - et uenighedsfællesskab. Uenighed omkring tro og religion er en naturlig del af et mangfoldigt samfund.

- **Opfordr til refleksion og åbenhed:** Afslut med at minde eleverne om, at dialog, der berører religion og tro, ofte kan være udfordrende, men også meget berigende. Opfordr dem til fortsat at være nysgerrige på hinandens oplevelser og lære mere om, hvordan tro kan forme forskellige livssyn og værdier.
- **Faktuel opklaring:** Hvis der mangler konkret viden (fx om lovgivning eller religion), kan du beslutte opfølgende research som en del af undervisningen.
- **Efterfølgende samtale:** Tilbyd at tale med eleverne individuelt, hvis de har behov for det, og understreg, at fortsættelsen af dialogen kun skal foregå i klassen – ikke på sociale medier.

5. Evaluer dialogen en efterfølgende dag

- **Fokus på dialogen:** Evaluér selve dialogsituationen, ikke elevernes personlige bidrag.
- **Kvalificering af fremtidige dialoger:** Spørg om alle følte, de blev hørt, og efterspørg forslag til forbedringer i tilfælde af fremtidige konflikter.
- **Faktuel opfølgning:** Følg op med relevant viden om emnet, hvis der er behov for det.

6. Det kontinuerlige arbejde med klassen som uenighedsfællesskab

- **Læringsfællesskabet skal bygge på kendskabet til uenigheder:** Det er en demokratisk øvelse at kunne være og lære i et fællesskab, hvor man er bevidst om forskelligheder og alligevel kan samtale, debattere og diskutere.
- **Fokus på midtergruppen:** Hvis klassemiljøet er eller er på vej til at blive polariseret, er det vigtigt at henvende sig til og være opmærksom på midtergruppen. Hvilket kommunikationsfællesskab ønsker den brede midte? Hvilke forestillinger og håb har de for klassesamværet? Dette vil være et fokus på ligheder og fælles fremtidsvisioner, fremfor et fokus på forskelligheder. Læs mere om depolariserende tiltag i Baggrundsmaterialet.